

“ΕΙΔΙΚΑ” ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

Γράφει ο Δημήτρης Βαρελάς
Μέλος της ΦΕΑ

Για την ταξινόμηση των ταχυδρομικών σφραγίδων της Ελλάδας έχουν γραφτεί πολλά τόσο στα φιλοτελικά περιοδικά, όσο και σε σπουδαίες μονογραφίες, οι οποίες αποτελούν εξαιρετικά βοηθήματα για τους φιλοτελιστές που ερευνούν την ελληνική ταχυδρομική ιστορία. Με την παρούσα μελέτη επιχειρώ να ξεχωρίσω και να ασχοληθώ με μια κατηγορία ταχυδρομικών γραφείων της Αττικής (συμπεριλαμβανομένου και του νομού Πειραιώς), τα οποία έχουν κοινό χαρακτηριστικό ότι εξυπηρετούν, κατά κύριο λόγο, ορισμένες ομάδες πολιτών ή ορισμένους χώρους. Για το λόγο αυτό τα αποκαλώ συλλήβδην «**ειδικά**» ταχυδρομικά γραφεία.

Τα κριτήρια με τα οποία επέλεξα τα ταχυδρομικά γραφεία που ακολουθούν στη συνέχεια και τα κατέταξα ως «**ειδικά**» είναι τα ακόλουθα:

Α) Κάποια από αυτά εξυπηρετούν ορισμένα μέρη, τα οποία δεν είναι προσιτά σε όλους, αλλά είναι προσβάσιμα από ορισμένους, μόνο, πολίτες (το Ταχυδρομικό Γραφείο της Αθηναϊκής Λέσχης).

Β) Μια δεύτερη κατηγορία, η μεγαλύτερη, αφορά ταχυδρομικά Γραφεία που εξυπηρετούν ορισμένα μεγάλα ξενοδοχεία καθώς και μεγάλες δημόσιες υπηρεσίες όπως π.χ. τα Ταχυδρομικά Γραφεία του Ξενοδοχείου Μεγάλης Βρετανίας, του Νοσοκομείου Σωτηρία, του Υπουργείου Εξωτερικών, της Βουλής κλπ)

Γ) Κάποια άλλα εξυπηρετούν ευρύτερο μεν αριθμό προσώπων, αλλά, κατά κύριο λόγο, δημιουργήθηκαν για να εξυπηρετούν συγκεκριμένη κατηγορία πολιτών που απασχολούνται, διέρχονται ή συναλλάσσονται σε συγκεκριμένους χώρους, όπως λ.χ. το Ταχ. Γραφείο της Λαχαναγοράς, το Ταχ. Γραφείο του Αεροδρομίου Αθηνών κλπ.

Δ) Μια άλλη κατηγορία είναι αυτά που εξυπηρετούν τους επισκέπτες και το προσωπικό συγκεκριμένων τουριστικών περιοχών όπως π.χ. το Ταχ. Γραφείο του Λυκαβηττού στο τελεφερίκ, το Ταχ. Γραφείο του περίπτερου στο Σούνιο στον ομώνυμο αρχαιολογικό χώρο κλπ.

Ε) Τέλος, υπάρχουν και κάποια που εξυπηρετούν ειδικούς σκοπούς, όπως τα Ταχ. Γραφεία του Αγ. Γεωργίου Λοιμοκαθακτηρίου, της Υδρόσκαλας Φαλήρου και του Ζαππείου.

Επειδή η παρούσα συστηματική ταξινόμηση, καθόσον γνωρίζω από την έρευνα που έκανα, αποτελεί μία πρώτη συνολική προσέγγιση-κατάταξη των Ειδικών Ταχυδρομικών Γραφείων Αττικής, τούτο σημαίνει ότι μπορεί να συμπληρωθεί, να διορθωθεί και να δώσει την ευκαιρία για ένα ακόμα γόνιμο διάλογο, με απώτερο σκοπό την οριστική αποτύπωση και κατάταξη των Ειδικών Ταχυδρομικών Γραφείων Αττικής, ώστε να αποτελέσει μία ακό-

μη μικρή συμβολή στην ελληνική ταχυδρομική ιστορία.

Η παρουσίαση των Ειδικών Ταχυδρομικών Γραφείων που ακολουθεί είναι με τη σειρά των κατηγοριών που αναφέρθηκαν ανωτέρω.

Α. Ταχυδρομικά Γραφεία μη προσιτά σε όλους τους πολίτες

Α 1. ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΛΕΣΧΗ

Η Αθηναϊκή Λέσχη ιδρύθηκε στις 5 Δεκεμβρίου 1875 ύστερα από πρωτοβουλία του Μιχαήλ Μελά, οπότε είκοσι επίλεκτα μέλη της τότε Αθηναϊκής υψηλής κοινωνίας που είχαν ζήσει και σπουδάσει στο εξωτερικό, αποφάσισαν να δημιουργήσουν μία κλειστή Λέσχη ανδρών κατά το πρότυπο των Αγγλικών Λεσχών, που σκοπός ήταν η ψυχαγωγία των μελών της και η διάδοση των ασκήσεων και, μέχρι σήμερα, είναι το μακροβιότερο και αυστηρότερο κλειστό ανδρικό κλαμπ της Αθήνας. Πρώτος πρόεδρος ήταν ο Παύλος Καλλιγιάς (1875-1881) Καθηγητής Πανεπιστημίου, Υπουργός και Διοικητής της Εθνικής Τραπέζης. Σύμφωνα με το καταστατικό, ο επιτρεπόμενος αριθμός μελών είναι τα χίλια άτομα ενώ οι γυναίκες δεν έχουν δικαίωμα συμμετοχής. Για το χρονικό διάστημα (1888-1894) η έδρα της Αθηναϊκής Λέσχης ήταν στο Μέγαρο Μελά (οδός Αιόλου 93 & Κρατίνου 1). Η σημερινή έδρα της είναι στη Λεωφ. Ελευθ. Βενιζέλου 11 (Πανεπιστημίου) στην Αθήνα.

Με το ΒΔ από 19-5-1949 (ΦΕΚ Α 130/1949) ιδρύθηκε Τ.Τ.Τ. Πρακτορείο στην Αθηναϊκή Λέσχη, το οποίο έχει από πολλών ετών καταργηθεί και δεν είναι γνωστό ακριβώς πόσα χρόνια λειτούργησε. Ο Γ. Νταής στο βιβλίο του για τις σφραγίδες της Αττικής αναφέρει ότι οι φάκελοι που είναι γνωστοί είναι τέσσερις, και από όσο γνωρίζω είναι όλοι στα έτη 1951-1952. Η σφραγίδα του Ταχ. Πρακτορείου είναι μονόκυκλη και αναγράφει εσωτερικά: ΑΘΗΝΑΙ – ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΛΕΣΧΗ (εικ 1).

Εικ. 1

Β. Ταχυδρομικά Γραφεία δημοσίων υπηρεσιών, ξενοδοχείων κλπ

Β 2. ΑΝΑΚΤΟΡΑ

Για την τοποθεσία ανέγερσης των Ανακτόρων του Όθωνα επιλέχθηκε ο λόφος της Μπουμπουνίστρας σε κεντρικό σημείο της τότε νέας πρωτεύουσας με θέα την Ακρόπολη και τις παρυφές της Αθήνας. Η πρόταση προήλθε από τον διευθυντή της Ακαδημίας Καλών Τεχνών του Μονάχου και επίσημο αρχιτέκτονα της βαυαρικής αυλής Φρίντριχ φον Γκαίρτνερ (Friedrich von Gaertner 1791-1847). Στις 6 Φεβρουαρίου 1836 τέθηκε ο θεμέλιος λίθος στο υψηλότερο ανατολικό άκρο της πόλης. Το 1922 αποτέλεσε τομή στην ιστορία του κτιρίου. Τότε

Εικ. 2

εγκαταλείφθηκε οριστικά από τη βασιλική οικογένεια, ενώ συγχρόνως οι ιστορικές συγκυρίες το οδήγησαν σε νέες χρήσεις. Κρατικές υπηρεσίες, ιδιωτικοί κοινωνικοί φορείς, διεθνείς οργανώσεις που συντονίστηκαν για την αντιμετώπιση των σύνθετων προβλημάτων που προέκυψαν από τη Μικρασιατική Καταστροφή, στεγάστηκαν στο κτίριο, μαζί με δημόσιες υπηρεσίες, που εγκαταστάθηκαν από την κυβέρνηση για την κάλυψη των αυξανόμενων μόνιμων αναγκών της.

Στα Ανάκτορα, για την εξυπηρέτηση του Παλατιού και των υπηρεσιών του λειτουργούσε ταχυδρομείο Α' τάξεως. Στο ΦΕΚ Α 295/1924 δημοσιεύεται το από 20-11-1924 Π.Δ. με το οποίο η πάγια προκαταβολή ταχυδρομικών ενσήμων, μεταξύ άλλων για το Ταχ. Γραφείο Α' Τάξεως Κυβερνείου (Ανακτόρων) ορίζεται σε 4.000 δρχ. Το Γραφείο καταργήθηκε οριστικά με την κατάργηση της Βασιλείας στην Ελλάδα.

Τα αποτυπώματα σφραγίδων του Ταχ. Γραφείου των Ανακτόρων είναι διάφορα (κάποια με κόκκινη μελάνη λόγω του γάμου στα 9-1-1938 του τότε διαδόχου Παύλου και της Φρειδερίκης). Μεταξύ άλλων κατά καιρούς έχουν χρησιμοποιηθεί και οι σφραγίδες :

I) τη δίκυκλη σφραγίδα με κάθετες γραμμές εσωτερικά και την αναγραφή **ΑΝΑΚΤΟΡΑ** (εικ.2).

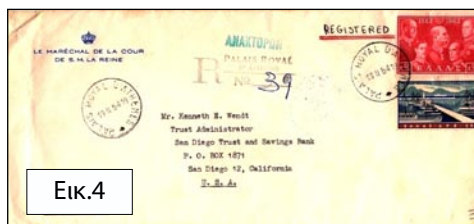
II) Δίκυκλη σφραγίδα με δύο οριζόντιες γραμμές εντός των κύκλων και την αναγραφή εσωτερικά **ΑΝΑΚΤΟΡΑ** (εικ.3).

III) Μονόκυκλη σφραγίδα όπου εσωτερικά αναγράφεται **PALAIS ROYAL D' ATHENES** (εικ. 4).

IV) Μονόκυκλες σφραγίδες με την αναγραφή εσωτερικά : **ΒΑΣΙΛΙΚΑ ΑΝΑΚΤΟΡΑ ΑΠΟΣΤΟΛΗ** και **ΒΑΣΙΛΙΚΑ ΑΝΑΚΤΟΡΑ ΑΦΙΞΙΣ** (εικ.5,6).

Εικ. 3

Εικ.4

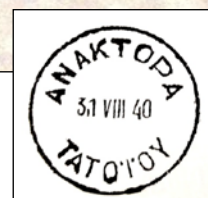

Εικ. 6

Εικ. 5

Εικ. 7

Υ) Τέλος υπάρχει και η μονόκυκλη σφραγίδα με την αναγραφή εσωτερικά **ΑΝΑΚΤΟΡΑ ΤΑΤΟΪΟΥ**, όπως το αποτύπωμα έχει δημοσιευτεί στη Φιλοτέλεια και στο βιβλίο του Γ. Νταή για τις σφραγίδες της Αττικής (εικ. 7).

Β 3. ΟΙΚΟΣ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΕΩΣ

Μετά την επιβολή της δικτατορίας των συνταγματαρχών το 1967, τον Δεκέμβριο του ιδίου έτους, ο τότε βασιλιάς Κωνσταντίνος επιχείρησε αντίκινημα για την ανατροπή των πραξικοπηματιών, το οποίο όμως απέτυχε. Ο ίδιος και η οικογένειά του κατέφυγαν στην Ιταλία. Η Ελλάδα τυπικά παρέμεινε Βασιλευόμενη Δημοκρατία, με τους στρατιωτικούς να ορίζουν αντιβασιλέα τον Γεώργιο Ζωιτάκη. Το 1973 ο Παπαδόπουλος αποφάσισε να καταργήσει την Αντιβασιλεία και να εγκαταστήσει Προεδρική Δημοκρατία, με τον ίδιο Πρόεδρο. Το καθεστώς προχώρησε μάλιστα σε Δημοψήφισμα, ώστε να καταργηθεί η μοναρχία και να λάβει χώρα η πολιτειακή μεταβολή.

Με την υπ' αριθμ. 89/290 από 13-1-1968 υπουργική απόφαση (ΦΕΚ Β 33/1968) «επειδή παρίσταται απαραίτητη ανάγκη για τη σύσταση Ταχ. Υπηρεσίας στον Οίκο της Α.Ε. του Αντιβασιλέως για την διαχείριση της αλληλογραφίας του, συνίσταται ταχ. Γραφείο προσωρινής διάρκειας στον Οίκο του Αντιβασιλέως». Χρονολογία έναρξης του ως άνω ταχ. Γραφείου ορίσθηκε η 13-1-1968. Η σφραγίδα του εν λόγω ταχ. Γραφείου ήταν μονόκυκλη με την αναγραφή εσωτερικά **ΟΙΚΟΣ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΕΩΣ** (εικ. 8).

Το ταχ. γραφείο έπαψε να υφίσταται το 1973 με την κατάργηση της βασιλείας στην Ελλάδα.

Εικ. 8

Εικ. 9

Β 4. ΒΟΥΛΗ

Το Νοέμβριο του 1929 η Κυβέρνηση Ελευθερίου Βενιζέλου, ύστερα από πολλές συζητήσεις στη Βουλή, αποφάσισε τη στέγασή της, μαζί με τη Γερουσία, στο κτίριο των Παλαιών Ανακτόρων. Αλλαγές στην εσωτερική διακόσμηση και τη διαρρύθμιση έγιναν προκειμένου να ανταποκριθεί το κτήριο στη νέα του, εντελώς διαφορετική, χρήση. Στο ανακαινισμένο κτήριο των Παλαιών Ανακτόρων εγκαταστάθηκε η Γερουσία, καθώς και η Βιβλιοθήκη και το Συμβούλιο της Επικρατείας το 1934, το οποίο παρέμεινε στο κτήριο έως το 1992. Την 1η Ιουλίου 1935 η Ε' Εθνοσυνέλευση άρχισε πανηγυρικά τις εργασίες της στη νέα αίθουσα της Ολομέλειας. Από το 1935 έως σήμερα, στο κτήριο στεγάζεται η Βουλή των Ελλήνων.

Για τις ανάγκες των υπηρεσιών της Βουλής συνεστήθη με το από 24-11-1908 ΒΔ (ΦΕΚ 293 Α/1908) ταχυδρομικό και τηλεγραφικό Γραφείο Γ' τάξεως. Το γραφείο αυτό λειτουργεί ακόμα και σήμερα για την εξυπηρέτηση των βουλευτών και των υπαλλήλων του κοινοβουλίου.

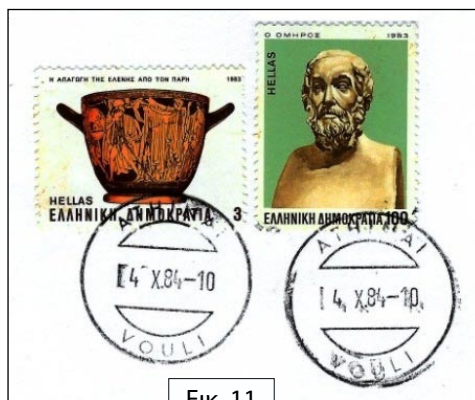
Εικ. 10

Οι σφραγίδες που συναντάμε είναι με-
ταξύ άλλων:

I) μονόκυκλη με εσωτερική αναγραφή
εσωτερικά **ΑΘΗΝΑΙ – ΒΟΥΛΗ** (εικ.9).

II) Μονόκυκλη σφραγίδα με την εσωτερική αναγραφή **ΑΘΗΝΑΙ – ΒΟΥΛΗ ΕΛΤΑ – ΑΘΗ-
ΝΑΙ – VOULI** (εικ.10).

III) Μονόκυκλη σφραγίδα τύπου «γέφυρας» με την εσωτερική αναγραφή **ΑΘΗΝΑΙ –
VOULI** (εικ.11).

Εικ. 11

Β 5. ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Μετά την αποκατάσταση της Δημο-
κρατίας στην Ελλάδα για την εξυπηρέτηση
των υπηρεσιών της Προεδρίας συνεχίστη-
κε η λειτουργία του ταχ. Γραφείου του **ΟΙ-
ΚΟΥ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΕΩΣ** το οποίο ήδη υπήρχε
το 1968. Η σφραγίδα που χρησιμοποιεί-
ται είναι δίκυκλη με αναγραφή **ΑΘΗΝΑΙ
– ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ** (εικ. 12).

Β 6. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

Η λειτουργία του Υπουργείου των
Εξωτερικών αρχίζει από τα πρώτα χρόνια της ελληνική επανάστασης. Από την Α' Εθνοσυ-
νέλευση της Επιδαύρου ιδρύεται το υπουργείο των Εξωτερικών που είναι συνάμα και ο
Αρχιγραμματέας της Επικρατείας. Από της
συστάσεώς του το Υπουργείο Εξωτερικών
ασχολείται με την αποστολή και λήψη της
αλληλογραφίας, κυρίως με τις ξένες κυβερ-
νήσεις και τα προξενικά γραφεία της χώ-
ρας στο εξωτερικό. Στη νεώτερη ιστορία
δεν έχει καταγραφεί η ακριβής ημερομηνία
σύστασης του Ταχυδρομικού Γραφείου στο
Υπουργείο Εξωτερικών. Με την από 18-
5-1937 υπουργική απόφαση ορίζεται ότι:
«από 1 Ιουνίου 1937 ανατίθεται συνεπεία
της υπ' αριθμ. 199120 από 5-4-37 Υπουργι-
κής αποφάσεως η υπηρεσία εσωτερικών

Εικ. 12

Εικ. 13

Εικ. 14

Εικ. 15

Εικ. 17

Εικ. 16

και εξωτερικών συνήθων Ταχ. δεμάτων ως και η τοιαύτη των δεμάτων μετά δεδηλωμένης αξίας εσωτερικού και εξωτερικού και επί αντικαταβολή εσωτερικού εις το Ταχ/κόν Παράρτημα Υπουργείου Εξωτερικών».

Οι κατά καιρούς σφραγίδες που χρησιμοποίησε το Ταχυδρομικό Παράρτημα του Υπουργείου Εξωτερικών είναι, μεταξύ άλλων, και οι ακόλουθες :

I) Ευθύγραμμη σφραγίδα με την αναγραφή **ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ** (Εικ. 13).

II) Δίκυκλη σφραγίδα με κάθετες γραμμές εσωτερικά και την αναγραφή **ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ** (Εικ.14).

III) Δίκυκλη σφραγίδα με δύο οριζόντιες γραμμές εντός των κύκλων και την αναγραφή **ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ** (Εικ.15).

IV) Μονόκυκλη σφραγίδα με την εσωτερική αναγραφή **ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ** (Εικ.16).

V) Μονόκυκλη σφραγίδα τύπου «γέφυρας» με την εσωτερική αναγραφή **ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ** (Εικ.17).

Β 7. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΝΑΥΤΙΚΩΝ

Το Υπουργείο Ναυτικών (1833-1949) ήταν ένα από τα πρώτα υπουργεία του ελληνικού κράτους που είχε ευθύνη για τα ναυτικά θέματα, τόσο στρατιωτικά όσο και εμπορικά. Μετά την άφιξη του Καποδίστρια, αλλά και στα χρόνια της Βασιλείας του Όθωνα, είχε τον τίτλο Γραμματεία της Επικρατείας επί των Ναυτικών. Μετά το 1945 το Υπουργείο Ναυτικών κράτησε μόνο το πολεμικό του τμήμα, ενώ το εμπορικό του σκέλος εξελίχθηκε στο Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας (από την Κυβέρνηση Γεωργίου Παπανδρέου Μαΐου 1944). Στη συνέχεια το Υπουργείο Ναυτικών υπαγόταν μαζί με τα Υπουργεία Στρατιωτικών και Αεροπορίας αρχικά στον Πρωθυπουργό και σταδιακά σε έναν υπουργό υπεύθυνο για

τα Υπουργεία Στρατιωτικών, Ναυτικών και Αεροπορίας, μέχρι το 1950, οπότε ιδρύθηκε από την Κυβέρνηση Νικολάου Πλαστήρα (1950) το Υπουργείο Εθνικής Αμύνης, στο οποίο υπάγονταν οι υπηρεσίες του Υπουργείου Ναυτικών ως υφυπουργείο, μέχρι το 1953 στην Κυβέρνηση Αλέξανδρου Παπάγου 1952, οπότε διορίστηκε ο τελευταίος υφυπουργός Ναυτικών.

Στο Υπουργείο Ναυτικών αυτό υπήρχε προπολεμικά Ταχυδρομικό Γραφείο, το οποίο εξυπηρετούσε το πολιτικό προσωπικό και τους ναυτικούς. Η σφραγίδα, όπως φαίνεται στην εικ. 18, είναι δίκυκλη με την εσωτερική αναγραφή ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΝΑΥΤΙΚΩΝ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΝ.

Εικ. 18

Εικ. 19

Β 8. ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Με το από 25-8-1891 ΒΔ ιδρύεται ταχυδρομικό και τηλεγραφικό γραφείο Β' τάξεως στην Εθνική Τράπεζα για την εξυπηρέτηση των αναγκών της μεγαλύτερης και αρχαιότερης Ελληνικής Τράπεζας. Τα αποτυπώματα σφραγίδων από το ταχυδρομικό γραφείο της Εθνικής Τράπεζας, έστω και σε γραμματόσημα (μικρές κεφαλές Ερμή) θεωρούνται εξαιρετικά σπάνια, ενώ επί φακέλου δεν γνωρίζω αν έχει δημοσιευθεί κάποιο στα φιλοτελικά περιοδικά. Η σφραγίδα είναι δίκυκλη V τύπου με την αναγραφή «ΑΘΗΝΑΙ - (Ε.Τ.)» (εικ.19).

Στο βιβλίο του Γ. Νταή καταγράφεται κι ένα άλλο αποτύπωμα ταχυδρομικής(;) σφραγίδας της Εθνικής Τράπεζας ΤΑΧ.ΚΑΙ ΤΗΛ. ΠΑΡ' ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΗ. (εικ. 20)

Τα ίχνη του ταχυδρομείου της Εθνικής Τράπεζας χάνονται στις αρχές του αιώνα, αφού στον πίνακα των ταχυδρομείων του 1934 δεν αναφέρεται πλέον. Πιθανώς λειτούργησε για λίγα χρόνια και τούτο μπορεί να συναχθεί από το γεγονός ότι ήδη από τον επόμενο της ιδρύσεώς του χρόνο και συγκεκριμένα με το ΒΔ από 31-3-1892 το ταχυδρομικό γραφείο από Β' τάξεως υποβιβάστηκε σε Γ' τάξεως.

Β 9. ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΣΩΤΗΡΙΑ

Η ιστορία της «Σωτηρίας» συμπλέει με την ιστορία των Αθηνών. Από άσυλο για τους «Άθλιους των Αθηνών», ύστερα Φυματιολογικό Κέντρο και τελικά Γενικό Νοσοκομείο. Η Σοφία Σλήμαν μετά το θάνατο του συζύγου της το 1890 πρωτοστατεί στη δημιουργία ενός σανατορίου και δημιουργεί μία εταιρεία με την επωνυμία «ΣΩΤΗΡΙΑ». Οι οικοδομικές εργασίες αρχίζουν το 1903 και

Εικ. 20

το 1905 εγκαινιάζεται από την βασίλισσα Όλγα το πρώτο κτίριο της «Σωτηρίας», το πρώτο σανατόριο της χώρας, με 40 κλίνες προορισμένες για τη νοσηλεία απόρων φυματικών. Μετά το 1910 η Σλήμαν, μη μπορώντας να βασιστεί στην κρατική επιχορήγηση, στρέφεται στους λαϊκούς εράνους, τους φιλανθρωπικούς χορούς και άλλες εκδηλώσεις για τη λειτουργία και συντήρηση του νοσοκομείου. Το μεγαλύτερο ποσό απέφερε ο λαϊκός έρανος του 1911 «Το τριανταφυλλάκι». Εκατοντάδες κυρίες και δεσποινίδες της αθηναϊκής κοινωνίας προσέφεραν από ένα τριαντάφυλλο σε όσους έδιναν χρήματα για τη «Σωτηρία» και με τα χρήματα αυτά κτίσθηκε την ίδια χρονιά ένα μικρό περίπτερο 30 κλινών, το «Τριανταφυλλάκι». Στη συνέχεια, μέσα από πολλές διακυμάνσεις και αντιξοότητες, το Νοσοκομείο Σωτηρία αποτελεί μέχρι και σήμερα ένα από τα πιο σημαντικά νοσοκομεία της Αθήνας.

Με το από 30-9-1938 ΒΔ (ΦΕΚ Α 363/1938) εγκρίθηκε η σύσταση ταχυδρομικού πρακτορείου στο Νοσοκομείο Σωτηρίας το οποίο εξυπηρετούσε τους ασθενείς, επισκέπτες και προσωπικό του νοσοκομείου. Από το ταχυδρομικό γραφείο έχουν χρησιμοποιηθεί, μεταξύ άλλων, και οι ακόλουθες σφραγίδες:

I) Δίκυκλη σφραγίδα με δύο οριζόντιες γραμμές και την εσωτερική αναγραφή **ΣΩΤΗΡΙΑ ΑΘΗΝΩΝ** (εικ. 21).

II) Μονόκυκλη σφραγίδα με την αναγραφή εσωτερικά **TAX. ΣΩΤΗΡΙΑΣ-ΑΘΗΝΑΙ** (εικ. 22).

III) Μονόκυκλη σφραγίδα τύπου «γέφυρα» με την αναγραφή εσωτερικά **ΑΘΗΝΑΙ -ΝΟΣ.ΝΟΣΗΜ.ΘΩΡΑΚΟΣ** (εικ. 23).

Β 10. ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ

Το ξενοδοχείο ιδρύθηκε το 1866 από τον Σάββα Κέντρο με καταγωγή από την Ήπειρο και αρχικά εγκαταστάθηκε σε κτίριο επί των οδών Σταδίου και Καραγιώργη Σερβίας. Πρώτος του πελάτης θεωρείται ότι ήταν ο Μπενιζέλος Ρούφος. Το 1874 η ξενοδοχειακή επιχείρηση μετεγκαταστάθηκε στο μέγαρο Αντώνη Δημητρίου που είχε ανεγερθεί το 1842 και στο οποίο στεγάζεται μέχρι και σήμερα. Κατά το 1888 το ξενοδοχείο ήταν ένα από τα πρώτα κτήρια της Αθήνας που ηλεκτροδοτήθηκε.

Με το από 30-9-1938 ΒΔ (ΦΕΚ Α 363/1938) εγκρίθηκε η σύσταση ταχυδρομικού πρακτορείου στο Ξενοδοχείο Μεγάλης Βρετανίας το οποίο εξυπηρετούσε τους πελάτες του ξενοδοχείου. Η σφραγίδα που χρησιμοποιείτο ήταν δίκυκλη με κάθετες γραμμές εσωτερικά και την αναγραφή **ΑΘΗΝΑΙ – ΞΕΝ. ΜΕΓ. ΒΡΕΤΤΑΝΙΑΣ** (εικ. 24).

Β 11. ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΧΙΛΤΟΝ

Το ξενοδοχείο Hilton των Αθηνών οικοδομήθηκε μεταξύ των ετών 1958-1963. Η βασική επιτυχία από αρχιτεκτονικής πλευράς συνίσταται στο στήσιμο ενός περίοπτου κτιρίου αξιώσεων σε ένα δύσκολο οικόπεδο, όπου ο κοίλος άξονας και άλλες λύσεις που επελέγησαν, καταφέρνουν ως ένα βαθμό να μειώσουν την ακαμψία του όγκου. Μεταξύ των ετών 2001-2003 πραγματοποιήθηκε μια “μινιμαλιστική” παρέμβαση των αρχιτεκτόνων Αλ. Τομπάζη και Χ. Μπουγαδέλλη, με στόχο την αποκατάσταση του κτιρίου και, παράλληλα, την προσθήκη μιας εξώροφης πτέρυγας προς την οδό Βεντήρη.

Με την από 18-4-1963 υπουργική απόφαση (ΦΕΚ 176 Β/1963) ιδρύεται ταχυδρομικό πρακτορείο εντός του Ξενοδοχείου Χίλτον για την εξυπηρέτηση των πελατών και του προσωπικού του Ξενοδοχείου. Οι σφραγίδες που χρησιμοποιήθηκαν είναι:

I) Μονόκυκλη με την αναγραφή εσωτερικά **ΑΘΗΝΑΙ HILTON** (εικ. 25) και

II) Μονόκυκλη με την αναγραφή εσωτερικά **ΧΙΛΤΟΝ ΑΘΗΝΑΙ – HILTON ΑΘΗΝΑΙ** (εικ.26).

Εικ. 25

Εικ. 26

Γ) Γραφεία εξυπηρέτησης πολιτών που απασχολούνται, διέρχονται ή συναλλάσσονται σε συγκεκριμένους χώρους

Γ 12. ΑΕΡΟΛΙΜΗΝ ΑΘΗΝΩΝ

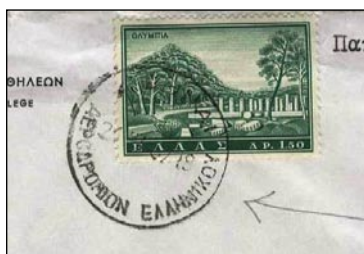
Το αεροδρόμιο άρχισε να κατασκευάζεται το 1938 στη περιοχή Χασάνι, με αρχικό διάδρομο προσγειώσεως 1.800 μέτρων μετά από απαλλοτρίωση τμημάτων των τότε κοινοτήτων Κομνηνών και Ελληνικού. Ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος όμως δεν επέτρεψε την ολοκλήρωσή του. Κατά την περίοδο της Γερμανο-Ιταλικής κατοχής επίσπευσαν οι Γερμανοί την επέκτασή του για δικούς τους σκοπούς. Αντίθετα η συμμαχική αεροπορία επεδίωξε να παρεμποδίσει τη συμπλήρωσή του με συνέπεια επί σειράς επιδρομών, κυρίως νυκτερινών βομβαρδισμών προς αποφυγή θυμάτων εκ των εργαζομένων εκεί Ελλήνων. Κατά την

Εικ. 27

Εικ. 28

Εικ. 29

Εικ. 30

Εικ. 31

Εικ. 32

Εικ. 33

Εικ. 34

Εικ. 35

Εικ. 36

Εικ. 37

Εικ. 38

αποχώρησή τους όμως οι Γερμανοί κατέστρεψαν και υπονόμισαν τους διαδρόμους του. Από το 1945 έως το 1993, επιτράπηκε από την Ελληνική Κυβέρνηση, το αεροδρόμιο να χρησιμοποιείται από τις ΗΠΑ. Στις 30 Μαΐου του 1962, ο Κ. Καραμανλής έθεσε τον θεμέλιο λίθο του Ανατολικού αεροδρομίου Ελληνικού. Το Αεροδρόμιο του Ελληνικού σταμάτησε να λειτουργεί το 2001.

Η ίδρυση ταχυδρομικού γραφείου στο Αεροδρόμιο Ελληνικού ήταν φυσικά απαραίτητη για την εξυπηρέτηση των επιβατών και του προσωπικού έτσι με τον Α.Ν. 963/1949 (ΦΕΚ Α 102/29-4-1949) ιδρύθηκε το ΤΤΤ Γραφείο Γ' τάξεως Αερολιμένος Αθηνών (Ελληνικού). Με το Β.Δ. της 18-6-1951 (ΦΕΚ Α 327/27-12-1951) το Γραφείο Αερολιμένος Ελληνικού μεταβάλλεται σε Γραφείο Α' τάξεως. Τα αποτυπώματα των σφραγίδων ήταν πολλά και ποικίλα, μεταξύ αυτών και ορισμένα τραγικά απαράδεκτα λόγω των greeklish. Μεταξύ των κατά καιρούς χρησιμοποιηθέντων σφραγίδων αυτών είναι και οι ακόλουθες:

I) Μονόκυκλη με την αναγραφή εσωτερικά **ATHINAI AERODROME HELLINIKON** (Εικ. 27).

II) Μονόκυκλη με την αναγραφή εσωτερικά **HELLINIKON AERODROME** (Εικ. 28)

III) Μονόκυκλη με την αναγραφή εσωτερικά **ΑΘΗΝΑΙ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ** (Εικ. 29).

IV) Μονόκυκλη με την αναγραφή εσωτερικά **ΑΘΗΝΑΙ - ΑΕΡΟΛΙΜΗΝ ΑΝΑΤΟΛ** (Εικ. 30).

V) Μονόκυκλη σφραγίδα τύπου «γέφυρα» με την αναγραφή εσωτερικά **ΑΘΗΝΑΙ - ΑΕΡΟΛΙΜΗΝ ΔΥΤΙΚΟΣ** (Εικ. 31).

VI) Μονόκυκλη σφραγίδα τύπου «γέφυρα» με την αναγραφή εσωτερικά **ATHINAI - AEROLIMIN ANATOL** (Εικ. 32).

VII) Μονόκυκλη με την αναγραφή εσωτερικά **AERODROMIO HELLINIKU K.D.** (Εικ. 33).

VIII) Μονόκυκλη σφραγίδα τύπου «γέφυρα» με την αναγραφή εσωτερικά **ATHINAI - AEROLIMIN DYTICOS** (Εικ. 34).

VIII) Μονόκυκλη σφραγίδα με την αναγραφή εσωτερικά **ATHINAI AEROPORT - ORIENT** (Εικ. 35).

IX) Μονόκυκλη σφραγίδα με την αναγραφή εσωτερικά **ATHINAI AEROPORT** (Εικ. 36).

X) Μονόκυκλη σφραγίδα με την αναγραφή εσωτερικά **ΑΕΡΟΛΙΜΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ - ΣΥΣΤΗΜΕΝΑ** (Εικ. 37).

Εικ. 39

Εικ. 40

XI) Μονόκυκλη σφραγίδα με την αναγραφή εσωτερικά **ΑΕΡΟΛΙΜΗΝ ΑΘΗΝΩΝ - ATHENS AIRPORT CONTROL** (ΕΙΚ. 38).

Γ 13. ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟΝ ΤΑΤΟΪΟΥ

Οι εργασίες κατασκευής του αεροδρομίου Τατοΐου άρχισαν κατά την διάρκεια της εισόδου της χώρας στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο καθώς μαρτυρείται ότι για την κοπή δένδρων και την εκχέρωση χρησιμοποιήθηκαν Βούλγαροι αιχμάλωτοι πολέμου. Η ημερομηνία της ακριβούς μεταβίβασης του χώρου του αεροδρομίου Τατοΐου από βασιλική σε δημόσια κατοχή προκειμένου να λειτουργήσει ως αεροδρόμιο δεν είναι γνωστή. Το αεροδρόμιο τοποθετημένο περίπου στη σημερινή του θέση, άρχισε να λειτουργεί τον Απρίλιο του 1918. Συνεπώς αποτελεί το παλαιότερο σε συνεχή χρήση στρατιωτικό αεροδρόμιο της χώρας.

Ταχυδρομικό Γραφείο φαίνεται να λειτουργεί από το τις αρχές της δεκαετίας του 1930. Με τον ΑΝ 1869/1939 (ΦΕΚ Α 308/1939) συνιστάται ταχυδρομικό γραφείο Γ΄ τάξεως στο Αεροδρόμιο Τατοΐου για την εξυπηρέτηση του προσωπικού του αεροδρομίου και των επιβατών. Με τον ΑΝ 963/1949 (ΦΕΚ 102 Α /1949) συνιστάται ταχυδρομικό γραφείο Γ΄ τάξεως στον Αερολιμένα Αθηνών (Ελληνικού) και καταργείται το ταχ. Γραφείο του αεροδρομίου Τατοΐου.

Η σφραγίδα του αεροδρομίου Τατοΐου είναι μονόκυκλη σφραγίδα με κάθετες γραμμές εσωτερικά και την αναγραφή **ΑΘΗΝΑΙ - ΑΕΡΟΛΙΜΗΝ ΤΑΤΟΪΟΥ** (ΕΙΚ.39).

Εικ. 41

Γ 14. ΛΑΧΑΝΑΓΟΡΑ

Η ιστορία της περιοχής που ονομάζεται και «Γκαζοχώρι» ξεκινά το 1862 και αρχικά στέγαζε τους εργάτες του εργοστασίου παραγωγής φωταερίου. Εκεί λειτούργησε αρχικά και η λαχαναγορά από τα μέσα της δεκαετίας του 30. Περί τα μέσα της δεκαετίας του 1950 κατέστη αναγκαία η ίδρυση σύγχρονης κι ενιαίας Λαχαναγοράς για την Αθήνα, και τον Πειραιά. Τα εγκαίνια πραγματοποιήθηκαν στα μέσα Οκτωβρίου 1959.

Με το από 10-10-1934 Π.Δ/γμα (ΦΕΚ 382/1934) συνιστάται ταχυδρομικό γραφείο Γ΄ τάξεως στη Λαχαναγορά Αθηνών για την εξυπηρέτηση αυτής και των συνοικιών Ρουφ, Πετραλώνων, Βοτανικού, Καμπά και Γκαζοχωρίου. Με το από 8-1-1936 Β.Δ/γμα (ΦΕΚ 36/1936) το ταχ. Γραφείο Λαχαναγοράς (μαζί με άλλα ταχ.γραφ.) καταργείται ως μηδέποτε λειτουργήσαν.

Με τον ΑΝ 1869/1939 (ΦΕΚ Α 308/1939) συνιστάται ταχυδρομικό γραφείο Γ' τάξεως στη Λαχαναγορά για την εξυπηρέτηση κυρίως των συναλλασσομένων εμπόρων και των παραγωγών. Με την 65109/1264/5-6-1964 (ΦΕΚ 229/1964) συνιστάται ταχ. Παράρτημα στη Ν. Λαχαναγορά. Οι σφραγίδες που χρησιμοποιήθηκαν στο ταχ. Γραφείο της Λαχαναγοράς είναι, μεταξύ άλλων, και οι ακόλουθες :

I) Μονόκυκλη σφραγίδα τύπου «γέφυρα» με την αναγραφή εσωτερικά **ΑΘΗΝΑΙ –ΛΑΧΑΝΑΓΟΡΑ** (εικ. 40).

II) Μονόκυκλη σφραγίδα με την αναγραφή εσωτερικά **ΛΑΧΑΝΑΓΟΡΑ-ΛΑΧΑΝΑΓΟΡΑ** (εικ. 41).

Γ 15. ΛΙΜΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Για την εξυπηρέτηση των επιβατών και των εργαζομένων στο Λιμάνι του Πειραιά αναφέρεται το Π.Δ. της 6/7/1931 (ΦΕΚ 202 Α/1931) περί κατανομής θέσεως αρχιταξινόμων, ταξινόμων κλπ. Στο άρθρο 2 ορίζεται

Εικ. 42

Εικ. 43

ότι καθορίζονται επίσης «1..... 4 Παρά των Παραρτ. Παραλίας Πειραιώς Τζελέπη 1 ταξινόμου α' και 4 ταξινόμων β' ...». Πρόκειται για το ταχυδρομικό Παράρτημα που στη συνέχεια μετονομάστηκε σε **ΛΙΜΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ**. Στο ΒΔ της 11-5-1955 (ΦΕΚ 126 Α/1955) στο άρθρο 2 παρ.α 4 εδ. α αναφέρεται ως ταχυδρομικό γραφείο **ΛΙΜΕΝΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ**. Οι σφραγίδες που χρησιμοποιήθηκαν στο ταχ. Γραφείο του Λιμένος Πειραιώς είναι, μεταξύ άλλων, και οι ακόλουθες :

I) Μονόκυκλη σφραγίδα τύπου «γέφυρα» με την αναγραφή εσωτερικά **ΛΙΜΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ** (εικ. 42).

II) Δίκυκλη σφραγίδα με κάθετες γραμμές εσωτερικά και την αναγραφή **ΛΙΜΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ** (εικ. 43).

Γ 16. ΝΕΑ ΣΦΑΓΕΙΑ

Το 1856, επί δημαρχίας Κ. Γαλάτη, τα σφαγεία της Αθήνας μεταφέρονται πίσω από τον λόφο του Φιλοπάππου, προς τον λόφο Σικελίας. Εκεί θα παραμείνει έως τη δεύτερη δεκαετία του 20ού αιώνα, δηλαδή μέχρι τη μεταφορά στα Νέα Σφαγεία της οδού Πειραιώς. Στην περιοχή εγκαθίσταται προσφυγικός συνοικισμός. Επί δημαρχίας Εμμανουήλ Μπενάκη σχεδιάστηκαν τα πρώτα υπερσύγχρονα σφαγεία, αλλά, λόγω των ιδιαίτερων εθνικών και πολεμικών συνθηκών που επικράτησαν, το έργο ολοκληρώθηκε από τον δήμαρχο Σπύρο Πάτση το 1920. Παραπλεύρως και γύρω από τα Δημοτικά Σφαγεία συγκεντρώθηκαν -όπως ήταν αναμενόμενο- πρόχειρα παραπήγματα και παράγκες, τις οποίες ανήγειραν έμποροι και χρησίμευαν ως αποθήκες ζώων αλλά και ως χώροι κατεργασίας των εντέρων και των δερμάτων των ζώων. Σε μικρά καφενεία σύχναζαν τσέλιγκες και ζωέμποροι, μετρώντας τις χάντρες των κομπολογιών τους. Πωλούσαν, αγόραζαν, συνεννοούνταν με τους κρεοπώλες και κανόνιζαν τις τιμές. Είχε δημιουργηθεί ένα είδος χρηματιστηρίου των ζώων όχι μόνο της Ελλάδας, αλλά και της Αλβανίας και όλων των βαλκανικών χωρών.

Για την εξυπηρέτηση των συναλλασσομένων με το ΠΔ της 18-5-1934 (ΦΕΚ Α 173/1934) συστήνεται Ταχ. Γραφείον Γ' τάξεως στον συνοικισμό Ν. Σφαγείων. Με το ΒΔ της 8-1-1936 (ΦΕΚ Α 36/1936) καταργείται το Ταχ. Γραφείο Ν. Σφαγείων ως μηδέποτε λειτουργήσαν. Στη συνέχεια με το ΒΔ της 1-12-1945 (ΦΕΚ Α 317/1945) ιδρύεται Πρακτορείο ΤΤΤ στο συνοικισμό των Σφαγείων. (εικ. 44). Η σφραγίδα που χρησιμοποιήθηκε στο ταχ. Πρακτορείο των Ν. Σφαγείων είναι δίκυκλη με την αναγραφή εσωτερικά **ΝΕΑ ΣΦΑΓΕΙΑ - ΑΘΗΝΩΝ**.

Εικ. 44

Δ) Ταχυδρομικά γραφεία εξυπηρέτησης τουριστικών αξιοθεάτων

Δ. 17 ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ

Η Ακρόπολη Αθηνών είναι βραχώδης λόφος ύψους 156 μ. από την επιφάνεια της θάλασσας και 70 μ. περίπου από το επίπεδο της πόλης της Αθήνας. Η ανοικοδόμηση των τειχών και των ιερών άρχισε αμέσως μετά την ήττα των Περσών, το 465 π.Χ., την εποχή δηλαδή του Περικλή. Κάτω από την επίβλεψη του Φειδία και των αρχιτεκτόνων Μνησικλή, Καλλικράτη και Καλλίμαχου χτίστηκαν και διακοσμήθηκαν ο Παρθενώνας, το Ερέχθειο, τα Προπύλαια και ο ναός της Αθηνάς ή Απτέρου Νίκης.

Με την από 20-7-1939 κοινή υπουργική απόφαση υπουργών Συγκοινωνιών και Οικονομικών εγκρίνεται η λιανική πώληση ταχυδρομικών ενσήμων, μεταξύ άλλων και από τον αρχαιολογικό χώρο της Ακρόπολης Αθηνών. Τούτο σημαίνει ότι ήδη το ταχυδρομικό γραφείο λειτουργούσε. Οι σφραγίδες που χρησιμοποίησε, μεταξύ άλλων, το ταχ. Γραφείο της Ακρόπολης είναι:

I) Μονόκυκλη σφραγίδα με την αναγραφή εσωτερικά **ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΑΘΗΝΑΙ** με αναπαράσταση της Ακρόπολης στο κάτω μέρος (εικ. 45).

II) Αρνητική σφραγίδα με την αναγραφή εσωτερικά **ΤΑΧ. ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ ΑΘΗΝΩΝ** και τον βασιλικό θυρεό στο κέντρο (εικ. 46).

Εικ. 45

Εικ. 46

Δ 18. ΛΥΚΑΒΗΤΤΟΣ

Στο λόφο του Λυκαβηττού κατά τα έτη 1961-64 τοποθετήθηκε τελεφερίκ, με αφετηρία τη διασταύρωση των οδών Πλουτάρχου και Αριστίππου, προκειμένου να υπάρξει μεγαλύτερη τουριστική ανάπτυξή του. Τέθηκε σε λειτουργία για πρώτη φορά το 1965, προξενώντας οργίλες αντιδράσεις.

Με την υπ' αριθμ. 33198/602 της 5ης Μαΐου 1967 (ΦΕΚ 314 Β/1967) απόφαση του Υπουρ-

γού Συγκοινωνιών εγκρίνεται η σύσταση στο Αναψυκτήριο του Λόφου του Λυκαβηττού ταχυδρομικού πρακτορείου περιορισμένης δραστηριότητας, υπό την επίβλεψη του Ταχυδρομικού Γραφείου Πλατείας Συντάγματος, το οποίο θα δέχεται μόνο την κατάθεση επιστολών, δελταρίων, επισκεπτηρίων και βραχειών επιστολών.

Η σφραγίδα του ταχυδρομικού πρακτορείου ήταν μονόκυκλη με την αναγραφή εσωτερικά **ΑΘΗΝΑΙ – ΛΥΚΑΒΗΤΤΟΣ** (εικ.47).

Εικ. 47

Εικ. 48

Καθόσον γνωρίζω δεν έχει βρεθεί άλλο αποτύπωμα και είναι μάλλον βέβαιο πλέον ότι το πρακτορείο αυτό λειτούργησε για ελάχιστο χρονικό διάστημα.

Δ 19. ΠΑΡΝΗΣ ΚΑΤΑΦΥΓΙΟΝ

Από το 1933 ο Ελληνικός Ορειβατικός Σύνδεσμος (Ε.Ο.Σ.) Αθηνών ανέλαβε την πρωτοβουλία της ανέγερσης καταφυγίου επί της Πάρνηθας. Κατά το μεγαλύτερο διάστημα της Γερμανικής κατοχής το καταφύγιο είχε καταληφθεί από τους Γερμανούς, οι οποίοι δεν επέτρεπαν στα μέλη του Ορειβατικού να πλησιάσουν. Οι Γερμανοί έκαναν μερικές προσθήκες και επιδιορθώσεις στο κτίριο. Το 1948, με τις στρατιωτικές επιχειρήσεις στην Πάρνηθα, το κτίριο βρίσκεται σε απελπιστική κατάσταση μετά την αποχώρηση του στρατού. Με διάφορες δωρεές και χορηγίες εταιρειών επισκευάζεται το καταφύγιο. Ο (τότε) Διάδοχος Παύλος, δωρίζει όλη την επίπλωση του καταφυγίου από την οποία σώζονται μέχρι σήμερα τα τραπέζια και οι πάγκοι. Μέχρι και σήμερα και μετά την αποκατάσταση από την ολοσχερή καταστροφή του από τις φωτιές του 2009 συντηρείται από τον Ε.Ο.Σ.

Με την από 17-2-1940 κοινή υπουργική απόφαση οικονομικών και συγκοινωνιών εγκρίνεται η λιανική πώληση ταχυδρομικών ενσήμων στο τουριστικό Περίπτερο του Καταφυγίου Πάρνηθος από τον μόνιμο φύλακα του Καταφυγίου Παναγιώτη Λιάγκουρα. Το τουριστικό περίπτερο εξαρτάται από το ΤΤΤ Γραφείο Αχαρνών. Η σφραγίδα του ταχυδρομικού πρακτορείου ήταν μονόκυκλη με την αναγραφή εσωτερικά **ΠΑΡΝΗΣ-ΚΑΤΑΦΥΓΙΟΝ** κι ένα αρπακτικό πτηνό στο κάτω μέρος (εικ. 48).

Τουριστικά Περίπτερα

Με την από 20-7-1939 κοινή υπουργική απόφαση υπουργών Συγκοινωνιών και Οικονομικών εγκρίνεται η λιανική πώληση ταχυδρομικών ενσήμων, μεταξύ άλλων και από τα τουριστικά περίπτερα Σουνίου, Λίμνης Μαραθώνος και Δαφνίου.

Με την υπ' αριθμ. Πρωτ. 14582/43 από 7-3-1951 υπουργική απόφαση επαναλαμβάνεται η παραπάνω κοινή υπουργική απόφαση με αυξημένο το ποσό της παγίας προκαταβολής σε ποσότητα ταχυδρομικών ενσήμων (από 1000 δρχ σε 200.000 δρχ). Στην τελευταία αυτή απόφαση προβλέπεται και μέριμνα κατασκευής χρονολογικού σημάντρου το οποίο θα αποσταλεί εν καιρώ.

Δ 20. ΠΕΡΙΠΤΕΡΟΝ ΣΟΥΝΙΟΥ

Το Σούνιο είναι το νοτιότερο σημείο της Αττικής. Ο τόπος του Σουνίου κατοικούνταν ήδη από τους προϊστορικούς χρόνους. Από τον 8ο αιώνα π.Χ. άρχισε να αναπτύσσεται στον χώρο η λατρεία του Ποσειδώνα και της Αθηνάς. Η ύπαρξη όμως ιερού ίσως είναι και παλαιότερη. Την Ελληνιστική περίοδο στο εσωτερικό του οχυρού αναπτύχθηκε μικρός οικισμός ο οποίος χρησίμευε κυρίως ως στρατόπεδο.

Στα νεότερα χρόνια το Σούνιο ήταν δημοφιλής προορισμός για περιηγητές, πολλοί από τους οποίους χάραξαν τα ονόματά τους πάνω στα ερείπια του ναού του Ποσειδώνα. Η πιο γνωστή υπογραφή είναι αυτή του λόρδου Βύρωνα που βρίσκεται στη νότια παραστάδα. Η σφραγίδα του ταχυδρομικού πρακτορείου ήταν μονόκυκλη με την αναγραφή εσωτερικά **ΣΟΥΝΙΟΝ - ΠΕΡΙΠΤΕΡΟΝ** (εικ. 49).

Εικ. 49

Εικ. 50

Εικ. 51

Δ 21. ΛΙΜΝΗ ΜΑΡΑΘΩΝΟΣ

Η ιστορική μάχη του Μαραθώνα, αλλά και η λίμνη του Μαραθώνα αποτελούν πόλο τουριστικής έλξης στον ιστορικό δήμο της Αττικής. Η τοποθεσία είναι ειδυλλιακή και επιλέχθηκε για να επιτραπεί η πώληση ταχ. ενσήμων για την εξυπηρέτηση των τουριστών που επισκέπτονται την περιοχή. Στην κάρτα που ακολουθεί φαίνεται η τοποθεσία του Περιπτερού. Η σφραγίδα του ταχυδρομικού πρακτορείου ήταν μονόκυκλη με την αναγραφή εσωτερικά **ΛΙΜΝΗ ΜΑΡΑΘΩΝΟΣ - ΠΕΡΙΠΤΕΡΟΝ** (εικ. 50).

Δ 22. ΔΑΦΝΙ

Το μνημείο της μονής Δαφνίου πρόσφερε μεγάλη προβολή στην ευρύτερη περιοχή. Είναι χαρακτηριστικό ότι η ονομασία Δαφνί ήταν πιο γνωστή από τον Δήμο Χαϊδαρίου. Πρόσθετη προβολή στη μονή του Δαφνίου προσέδωσε η τουριστική αξιοποίηση του

Εικ. 52

Εικ. 53

τοπίου με τη δημιουργία εκεί του ομώνυμου Τουριστικού Περιπτέρου από την Ελληνική Περιηγητική Λέσχη και τον ΕΟΤ. Με επίκεντρο το Τουριστικό Περίπτερο ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού από το 1954 κάθε Σεπτέμβρη διοργάνωνε εκεί τη Γιορτή του Κρασιού, η οποία είχε μεγάλη προβολή και αναδείχθηκε σε σημαντικό τουριστικό γεγονός, καθώς πλαισιωνόταν από λαογραφικές εκδηλώσεις και φολκλορικά στοιχεία. Η σφραγίδα του ταχυδρομικού πρακτορείου ήταν μονόκυκλη με την αναγραφή εσωτερικά **ΔΑΦΝΙ - ΠΕΡΙΠΤΕΡΟΝ** (Εικ. 51).

Δ 23. ΠΕΝΤΕΛΗ ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΕΞΟΧΕΣ

Αμέσως μετά την κατοχή (1945), το Τ.Υ.Π.Ε.Τ. δημιούργησε την πρώτη κατασκήνωσή του στην Πεντέλη. Η κατασκήνωση του Τ.Υ.Π.Ε.Τ. στη Πεντέλη λειτούργησε μέχρι και το 1948. Ο περιορισμένος χώρος, οι ανεπαρκείς εγκαταστάσεις αλλά και το υπερβολικό ενοίκιο που ζήτησαν οι υπεύθυνοι της Μονής Πεντέλης για την ανανέωση της μίσθωσης, ώθησαν το Ταμείο Υγείας να ζητήσει άλλη λύση για τη λειτουργία της κατασκήνωσής του. Έτσι γεννήθηκε η κατασκήνωση Διονύσου.

Για την εξυπηρέτηση των παραθεριστών και του προσωπικού των κατασκηνώσεων της Πεντέλης συστήθηκε με την από 20-7-1939 κοινή υπουργική απόφαση οικονομικών και συγκοινωνιών τουριστικό περίπτερο στην περιοχή Πλαιζάνης (Πεντέλη). Στοιχεία: Η σφραγίδα του ταχυδρομικού πρακτορείου ήταν δίκυκλη με την αναγραφή εσωτερικά **ΠΕΝΤΕΛΗ - ΠΑΙΔΙΚΑΙ - ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΕΙΣ** (Εικ. 52).

Ε) Ταχυδρομικά Γραφεία ειδικού σκοπού

Ε 24. ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΟΙΜΟΚΑΘΑΡΤΗΡΙΟ

Στον Άγιο Γεώργιο, το γραφικό νησάκι στον όρμο των Παλουκίων Σαλαμίνας, το λοιμοκαθαρτήριο υπολογίζεται ότι άρχισε να λειτουργεί κανονικά το 1865 ή λίγο νωρίτερα. Η πλάκα, που υπάρχει στο προαύλιο της εκκλησίας του Αγίου Γεωργίου που βρίσκεται στο νησί: «Χολέρας καθαρτήριον την σην νήσον προσήνεγκας τη Ελλάδι, Τροπαιοφόρε. (= Για χολέρας καθαρτήριο προσέφερες τη νήσο σου στην Ελλάδα, Τροπαιοφόρε). Ευγνωμονούντες προσάγομεν σοι την ανακαίνισιν της εκκλησίας, την αποβάθραν και τας οδούς. Μηνί Σεπτεμβρίω ΑΩΞΕ (=1865)». Το νησί, που η επιφάνειά του είναι μόλις 0,200 τ.χλμ. ενώθηκε, στα τέλη της δεκαετίας του 1960, με επιχωμάτωση με τη Σαλαμίνα.

Εικ. 54

Με το ΒΔ 690/4-11-1911 (ΦΕΚ 218 Α/1911) συνιστάται ταχυδρομικό γραφείο Γ' τάξεως στον Άγιο Γεώργιο του Δήμου Σαλαμίνος. Το Ταχυδρομικό Γραφείο εξυπηρετούσε όσους ταξιδιώτες παρέμεναν εκεί στο λοιμοκαθαρτήριο για απολύμανση. Στοιχεία: Η σφραγίδα του Ταχυδρομικού Γραφείου ήταν δίκυκλη V τύπου με την αναγραφή εσωτερικά **ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ (ΛΟΙΜΟΚ)** (Εικ. 53).

Ε 25. ΥΔΡΟΣΚΑΛΑ ΦΑΛΗΡΟΥ

Η ΑΕΡΟ ΕΣΠΡΕΣΣΟ ΙΤΑΛΙΑΝΑ S.A. (Α.Ε.Ι.) ιδρύθηκε στις 15 Δεκεμβρίου 1923 στη Ρώμη με την ονομασία Ανώνυμη Ιταλική Εταιρεία και ήταν μια από τις μεγαλύτερες αεροπορικές εταιρίες της Ευρώπης (η πρόγονος της Alitalia). Τον Οκτώβρη του 1926 η εταιρεία για να τιμήσει την συνεργασία με την ελληνική κυβέρνηση εκδίδεται σειρά γραμματοσήμων η οποία έγινε γνωστή με το όνομα Πατακόνια. Η ανώνυμη αεροπορική μεταφορική εταιρία Αερο-Εσπρέσο είχε υπογράψει με την ελληνική κυβέρνηση σύμβαση κι είχε αναλάβει την εναέρια ταχυδρομική συγκοινωνία Ελλάδος-Ιταλίας και Τουρκίας και είχε την αποκλειστικότητα της εναέριας διακίνησης της αλληλογραφίας ανάμεσα στην Ελλάδα-Ιταλία και Τουρκία. Την 1η Αυγούστου του 1926 πραγματοποίησε την πρώτη διεθνή τράνζιτ πτήση στο εξωτερικό, με προορισμό την Κωνσταντινούπολη. Ήταν η αεροπορική γραμμή νούμερο τέσσερα της Αερο-Εσπρέσο, Μπρίντεζι-Αθήνα- Κωνσταντινούπολη. Τα υδροπλάνα αυτά μπορούσαν να μεταφέρουν πλήρωμα 4 ατόμων, 9 επιβάτες και αλληλογραφία έως 17 κιλά. Στην Αθήνα, η Αερο-Εσπρέσο χρησιμοποιούσε τον αερολιμένα του Φαλήρου κι αν ο καιρός δεν της επέτρεπε την προσθαλάσσωση, είχε εναλλακτικά τους αερολιμένες της Ραφήνας και λίγο αργότερα και του Πειραιά.

Η δίκυκλη σφραγίδα με την αναγραφή εσωτερικά **ΑΕΡΟ ΕΣΠΡΕΣΣΟ ΙΤΑΛΙΑΝΑ – ΥΔΡΟΣΚΑΛΑ ΦΑΛΗΡΟΥ** (Εικ. 54) όπως φαίνεται και στην επιστολή ακύρωνε τα γραμματόσημα των επιστολών που αποστέλλονταν από Ελλάδα με προορισμό είτε την Ιταλία είτε την Κωνσταντινούπολη. Δεν υπάρχουν περαιτέρω στοιχεία για το Ταχυδρομικό Γραφείο(;) που λειτούργησε στην περιοχή αυτή.

Εικ. 55

Εικ. 56

Εικ. 57

Ε 26. ΖΑΠΠΕΙΟ

Η Βουλή των Ελλήνων πέρασε επίσης νόμο στις 30 Νοεμβρίου του 1869 ειδικά για τις κατασκευές των κτιρίων των Ολυμπιακών αγώνων του 1896 αφού το Ζάππειο ήταν το πρώτο κτίριο παγκοσμίως που κτίστηκε αποκλειστικά για τους Ολυμπιακούς αγώνες. Τα επίσημα εγκαίνια έγιναν με πανηγυρικό τρόπο την 20^η Οκτωβρίου του 1888. Δυστυχώς ο Ευάγγελος Ζάππας, δεν έζησε αρκετά για να δει το κτίριο στην τελική του μορφή. Στη διαθήκη του άφησε τον ξάδερφό του Κωνσταντίνο Ζάππα υπεύθυνο για την εκτέλεση και συνέχιση του φιλανθρωπικού του έργου. Στις 22 Μαρτίου του 1961, μετά τη ριζική ανακαίνισή του επί τη ευκαιρία των 100 χρόνων από της υπογραφής της διαθήκης του Ευάγγελου Ζάππα, το ανακαινισμένο Ζάππειο εγκαινιάστηκε από τον τότε πρωθυπουργό Κωνσταντίνο Καραμανλή.

Το Ζάππειο με προβλημάτισε ιδιαίτερα, αν έπρεπε να συμπεριληφθεί στην παρούσα μελέτη, διότι δεν ήταν ένα «κανονικό» ταχυδρομικό γραφείο, που εξυπηρετούσε για μεγάλο συνεχές διάστημα πολίτες, αλλά ήταν ένα συνεδριακό και εκθεσιακό κέντρο όπου γίνονταν εκθέσεις, συνέδρια και μεγάλα πολιτικά και πολιτιστικά γεγονότα. Από την έρευνα που έκανα προκύπτει ότι στο Ζάππειο Μέγαρο με ΒΔ της 28-9-1919 (ΦΕΚ 217 Α /1-10-1991) συνεστήθη ταχυδρομικό και τηλεγραφικό γραφείο Γ' τάξεως «τιθεμένου εν λειτουργεία δι' υπουργικής αποφάσεως κατά τας εκάστοτε ενεργουμένας εν αυτώ Εκθέσεις». Υπ' αυτήν την έννοια πληροί την προϋπόθεση να χαρακτηριστεί ως «Ειδικό» ταχυδρομικό γραφείο, το οποίο ιδρύθηκε για ορισμένο σκοπό και εξυπηρετεί έκτοτε, μέχρι και σήμερα, συγκεκριμένους λόγους (διοργάνωση εκθέσεων, σημαντικά πολιτικά και πολιτιστικά γεγο-

νότα κλπ). Έκτοτε με πολλές αποφάσεις του υπουργείου συγκοινωνιών λειτούργησε στο Ζάππειο προσωρινό ταχυδρομικό γραφείο, το οποίο εξυπηρετούσε τους επισκέπτες των εκθέσεων και διαφόρων γεγονότων, ενώ παράλληλα με το κοινό ταχυδρομικό σήμαντρο, σε ορισμένες περιπτώσεις, υπήρξε και αναμνηστική σφραγίδα. Οι σφραγίδες που χρησιμοποιήθηκαν στο ταχ. Γραφείο του Ζαππείου είναι, μεταξύ άλλων, και οι ακόλουθες :

I) Μονόκυκλη σφραγίδα με την αναγραφή εσωτερικά **ΖΑΠΠΕΙΟΝ ΜΕΓΑΡΟΝ** (εικ. 55).

II) Μονόκυκλη σφραγίδα με κάθετες γραμμές εσωτερικά και την αναγραφή «**ΖΑΠΠΕΙΟΝ ΜΕΓΑΡΟΝ**» και την έκθεση που πραγματοποιείτο στο κτίριο. (εικ. 56).

III) Δίκυκλη σφραγίδα με δύο οριζόντιες παράλληλες γραμμές εντός και την εσωτερική αναγραφή **ΑΘΗΝΑΙ – ΖΑΠΠΕΙΟΝ** και το γεγονός για το οποίο λειτούργησε το προσωρινό ταχ. Γραφείο **ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ** (εικ. 57).

Επίλογος

Η παρούσα μελέτη δεν θα μπορούσε να ολοκληρωθεί χωρίς την βοήθεια που είχα από τους αγαπητούς φίλους, κατ' αλφαβητική σειρά, Αντώνη Βιρβίλη, Νίκο Βρεττάκο, Αλέξανδρο Γαληνό, Αργύρη Γιαννακόπουλο, Γιώργο Γκούφα, Νεοκλή Ζαφειρακόπουλο, Άγγελο Καμπουράκη, Χρήστο Κίτσο, Γιάννη Νταή, Γιώργο Σωτηρόπουλο και Γιάννη Χαβάτζα, οι οποίοι, αφενός μεν, πρόθυμα συνεισέφεραν από τις συλλογές τους φιλοτελικό υλικό, αφετέρου δε, με τις ενδιαφέρουσες ανταλλαγές απόψεων μαζί τους, με ενεθάρρυναν στην προσπάθεια αυτή και στην τελική κατάταξη των ειδικών ταχυδρομικών γραφείων. Για αυτούς τους λόγους τους ευχαριστώ θερμά. ■

Βιβλιογραφία

- Γ. Νταή *Οι Ταχυδρομικές Σφραγίδες της Αττικής τ. Α-Β* έκδοση 2009
- Γ. Νταή *Ο φόβος της φυματίωσης και η ταχυδρομική εξυπηρέτησή τους* έκδοση 2006.
- Μ. Κωνσταντίνη *Τα Ταχυδρομεία στην Ελλάδα* έκδοση ΕΛΤΑ
- Α. Βιρβίλη «Το Λοιμοκαθαρτήριο του Αγ. Γεωργίου Σαλαμίνας» *Φιλοτέλεια* 1998 σελ. 106,171,221
- Α. Βιρβίλη «Σφραγίδες Ελευθερίας - Οι σφραγίδες των Υγειονομικών Β» *Φιλοτέλεια* 1992 σελ. 82
- Α. Βιρβίλη «Τα Ταχυδρομικά σήμαντρα των Μουσείων και των τουριστικών Περιπεριών» *Φιλοτέλεια* 1968 σελ. 155
- Α. Βιρβίλη « Σφραγίδες Προσωρινών Ταχυδρομικών Γραφείων» *Φιλοτέλεια* 1970 σελ. 90
- Δ. Γιαννούδη «Η σφραγίδα του Ταχυδρομικού Γραφείου της Προεδρίας της Δημοκρατίας» *Φιλοτέλεια* 1979 σελ.64
- Δ. Γιαννούδη «Το Ταχυδρομικόν και Τηλεγραφικόν Γραφείον της Βουλής» *Φιλοτέλεια* 1976 σελ. 136
- Δ. Γιαννούδη «Η σφραγίς της Βουλής» *Φιλοτέλεια* 1976 σελ. 20
- Δ. Γιαννούδη «Τα Ταχυδρομικά Πρακτορεία των Αθηνών» *Φιλοτέλεια* 1979 σελ. 126

Δ. Γιαννούδη «Το Ταχυδρομικό Γραφείο Δυτικού Αερολιμένα Αθηνών» *Φιλοτελική Λέσβος* τεύχος 119 σελ. 217

Δ. Γιαννούδη «Υπουργείο Εξωτερικών» *Φιλοτελική Λέσβος* τεύχος 159 σελ. 77

Μ. Κωνσταντίνη «Η Ιστορία των πρώτων Ελληνικών Αεροπορικών Γραμματοσήμων «ανάτυπο από την *Φιλοτέλεια* τεύχη 405-409

Μ. Κωνσταντίνη «Σφραγίδες Ταχυδρομικού Γραφείου Ανακτόρων» *Φιλοτέλεια* 1970 σελ. 70

Μ. Κωνσταντίνη «Τα Ταχυδρομικά σήμαντρα των Μουσείων και των Τουριστικών Περιπτώσεων» *Φιλοτέλεια* 1970 σελ. 109, 147

Μ. Κωνσταντίνη Σφραγίδες «Ταχυδρομικού Γραφείου Ανακτόρων» *Φιλοτέλεια* 1970 σελ. 70

Σ. Μακρυμύχалу – Μ. Κωνσταντίνη «Αι Αναμνηστικά σφραγίδες των Τουριστικών Περιπτώσεων» *Φιλοτέλεια* 1968 σελ. 98

Σ. Μακρυμύχалу «Υπήρχαν ταχυδρομικά γραφεία εν Αθήναις το 1899 εις την Εθνικήν Τράπεζαν και εις το Χρηματιστήριον;» *Φιλοτέλεια* 1968 σελ. 143

Δ. Ζάμπουρα «Νέος τύπος της σφραγίδος «ΑΝΑΚΤΟΡΑ» *Φιλοτέλεια* 1975 σελ. 31

Δ. Γουρζή «Η Λαχαναγορά» *Φιλοτέλεια* 1998 σελ. 202

Π. Δρόσου «Η ναυτική ταχυδρομική υπηρεσία κατά τον τελευταίον πόλεμον» *Φιλοτέλεια* 1945 σελ. 90

Ν. Μπεργιόπουλου «Μια άγνωστη αναμνηστική σφραγίδα» *Φιλοτέλεια* 1981 σελ. 19

Π. Ιωαννίδη «Τα ταχ. και τηλ. Παραρτήματα Εθνικής Τραπέζης και Χρηματιστηρίου» *Φιλοτέλεια* 1990 σελ. 167

Α. Ξανθόπουλου «Το Ταχυδρομείον του Αερολιμένος Αθηνών» *Φιλοτέλεια* 1966 σελ. 131

Μ. Πετραδάκη «Η σφραγίδα του Δυτικού Αερολιμένος Αθηνών» *Φιλοτέλεια* 1998 σελ. 89

Δ. Βαρελά «Μικρές φιλοτελικές σπανιότητες. Η λειτουργία του ταχυδρομικού γραφείου στο τελεφερίκ Λυκαβηττού» *Το Γραμματόσημο* 2016 τευχ.12 σελ 14

Cormac Quin «Οι σφραγίδες των Ανακτόρων» *Φιλοτέλεια* 1983 σελ.12

«Η σφραγίς των Ανακτόρων Τατοΐου» *Φιλοτέλεια* 1969 σελ. 147

«Αι ειδικαί σφραγίδες (Βουλής κλπ)» *Φιλοτέλεια* 1961 σελ. 142

«Ταχυδρομικόν γραφείον Τατοΐου» *Φιλοτέλεια* 1934 σελ. 107

«Η ταχυδρομική σφραγίς Σωτηρίας - Αθηνών» *Φιλοτέλεια* 1970 σελ. 167

«Το ταχυδρομικόν Πρακτορείον εις το Ξενοδοχείον ΧΙΛΤΟΝ» *Φιλοτέλεια* 1964 σελ. 14

«Η σφραγίς της αμερικανικής βάσεως του Ελληνικού» *Φιλοτέλεια* 1966 σελ. 18

«Υδρόσκαλα Φαλήρου» *Φιλοτελική Ελλάς* τεύχος 98 σελ. 3007

Βικιπαίδεια για ιστορικές πληροφορίες

Διάφορες διαδικτυακές σελίδες των υπηρεσιών, κτιρίων κλπ για συλλογή ιστορικών πληροφοριών